

УПРАВЛІННЯ ВПРОВАДЖЕННЯМ ПЕДАГОГІКИ СПІВРОБІТНИЦТВА У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС

Молода Українська держава активно здійснює кроки в напрямку модернізації освіти, що стає головним показником інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави.

Освіта — це процес плекання, виховання... Коли ж йдеться про результати виховного процесу, отже, йдеться про формування норм суспільства. Проблема навчального процесу полягає в передаванні досвіду згідно з інтересами, метою та ідеалами суспільства [3, 15].

Сьогодні вже багатьом зрозуміло, що традиційний процес навчання потребує суттєвих змін і реформ. Це, у свою чергу, стимулює інновації, спрямовані на досягнення головної ідеї — учень (студент) має стати активним співучасником навчально-виховного процесу.

Ідею співробітництва педагогів та учнів висловив психолог Л. С. Виготський, який свого часу запропонував концепцію про зону найближчого розвитку. Тут вживається термін “співробітництво”. Якщо дитина не може подолати труднощі, якщо їй потрібна допомога дорослого і вчитель її надає, то в таких відносинах народжується педагогіка співробітництва [1, 60]. Іншими словами, співробітництво стосується переважно операційного аспекту діяльності учня, у методичній же творчості новаторів поняття “співробітництво” дістало ширшого змісту. Центральне місце в ньому посіла ідея стимулювання і розвитку ініціативності учнів, виховання у них прагнення до творчості й самостійності в роботі.

Власне явище “педагогіка співробітництва” має в основі два джерела. Це гуманістичні традиції вітчизняної педагогічної

думки та гуманістична спадщина зарубіжної прогресивної педагогіки.

Як зауважував Я. Коменський, “як було б краще примушувати людей шорами розуму, а не силою законів і покарань” [6, 130]. У цьому судженні легко вловити відображення принципів як демократичності, так і гуманістичності, природовідповідності.

А ось погляд сучасного педагога-новатора Ш. Амонашвілі: “Справжня гуманістична педагогіка — це та педагогіка, яка здатна добровільно настроїти дитину на виховання, здатна збудити в ній прагнення, несвідоме і свідоме, виховуватися, бути вихованою” [1, 56].

Принцип особистісної спрямованості навчання і виховання або гуманізації педагогічного процесу логічно впливає з ідей К. Д. Ушинського. Він вважав, що потрібне “гуманне ставлення до людей, що нас оточують, тобто таке ставлення, в якому ми визнаємо себе не вище і не нижче від усіх інших людей, а рівним їм за загальним для всіх нас людським достоїнством, є саме тією сферою, в якій виховується в дитини почуття правди і справедливості” [7, 226].

Справжні гуманні відносини — це доброзичливі, добротворчі людські взаємини в усіх сферах життя, що будуються на основі співробітництва, дружби, свободи і рівності, взаємодопомоги і турботи [5, 50].

Дієвим засобом запровадження педагогіки співробітництва є творче професійне зростання вчителя, якісно новий рівень мислення, новаторський підхід до справи, здатність засвоювати і розвивати передові педагогічні ідеї [4, 14].

Вивчення психолого-педагогічної літератури та педагогічної практики виявило певні труднощі в запровадженні педагогіки співробітництва в навчально-виховний процес. Однією з основних причин є відсутність цілеспрямованої діяльності адміністрацій навчальних закладів і методичних служб з ознайомлення з основами і організацією впровадження педагогіки співробітництва в діяльність вчителів.

Здійснене нами дослідження підтвердило припущення про те, що застосування педагогіки співробітництва сприяє підвищенню ефективності вивчення іноземних мов зокрема англій-

ської. Це підтвердив констатуючий експеримент, проведений у групі Фм-22 Луцького базового медичного коледжу. Цифрові показники свідчать, що при застосуванні педагогіки співробітництва кількість засвоєних лексичних одиниць на 38,4 % перевищила цей показник порівняно з традиційними методами, а успішність підвищилась на 17 %. І це не межа.

Управлінська діяльність директора закладу освіти повинна охоплювати певну систему заходів втілення педагогіки співробітництва в діяльності школи.

Навіть деякі досвідчені директори нехтують цією проблемою, не приділяють їй належної уваги. Вони вважають, що це особиста справа кожного вчителя. Керівники шкіл недостатньо орієнтують свої педагогічні колективи на роботу в новому стилі — з використанням педагогіки співробітництва.

Тому робота повинна мати постійний і системний характер, виконуватись не тільки директором, а й усією адміністрацією і методичною службою. Для цього необхідна чітка програма діяльності в цій галузі [2, 58].

Програма діяльності керівництва закладу освіти з організації впровадження педагогіки співробітництва

1. Детальне і ґрунтовне вивчення основних теоретичних положень і результатів практичного застосування педагогами-новаторами педагогіки співробітництва.
2. Постановка мети впровадження педагогіки співробітництва.
3. Нарада при директорі з цієї проблеми і планування дій з вивчення проблеми та її практичного застосування.
4. Розподіл доручень з організації цієї роботи.
5. Новий розділ річного плану роботи закладу освіти “Заходи впровадження педагогіки співробітництва”.
6. Організація постійно діючої виставки літератури з проблеми.
7. Педагогічна рада “Теоретичні засади педагогіки співробітництва”.
8. Теоретичне вивчення та експериментально-дослідницька робота з виявлення ефективності застосування педагогіки

співробітництва у викладанні навчальних предметів та у виховних заходах.

9. Круглий стіл "Порівняння традиційної педагогіки і педагогіка співробітництва".
10. Оформлення результатів вивчення, дослідження і дискусії з проблеми у формі методичних порад.
11. Оформлення методичного куточка "Педагогіка співробітництва у практичній діяльності".
12. Постійно діючий семінар-практикум "Проблеми педагогіки співробітництва".
13. Організація вивчення і впровадження педагогіки співробітництва на методичних об'єднаннях.
14. Проблемні семінари з питань впровадження педагогіки співробітництва з урахуванням специфіки окремих предметів.
15. Контроль: відвідування та аналіз уроків, взаємовідвідування, творчий звіт, самоконтроль.
16. Корекція діяльності (за потреби).
17. Звіти про виконану роботу та опрацювання результатів.
18. Червнева педагогічна рада з підбиття підсумків застосування прийомів педагогіки співробітництва.
19. Заохочення і стимулювання педагогів.
20. Постановка мети на наступний навчальний рік з вивчення досвіду кращих вчителів і з впровадження педагогіки співробітництва у навчально-виховний процес.

Наведена програма передбачає поетапність:

- аналіз проблеми адміністрацією і цілеспрямовання;
- планування роботи з її вивчення і запровадження;
- організація вивчення теоретичних засад і впровадження педагогіки співробітництва у практику;
- контроль і корекція діяльності;
- аналіз досягнутих результатів;
- стимулювання і заохочення педагогів;
- постановка подальшої мети вивчення досвіду кращих учителів.

1. Амонашвили Ш. А. Психологические основы педагогики сотрудничества: Книга для учителя. — К.: Освита, 1991.
2. Гальчун Н. П. Запровадження педагогіки співробітництва у навчально-виховному процесі. — Луцьк, 1994.
3. Д'юї Дж. Демократія і освіта. — Л.: Літопис, 2004.
4. Дьяченко В. К. Сотрудничество в обучении. — М.: Просвещение, 1991.
5. Касьяненко М. Д. Педагогіка співробітництва: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 1993.
6. Педагогическое наследие / Я. А. Коменский и др. — М.: Педагогика, 1993.
7. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори. — К.: Рад. шк., 1983.